

- Vi har aldri snakket om omfattende vakthold

107514

APT-MYTER: - Filmen som ble laget like etter krigen har helt klart skapt oppfatninger som ikke stemmer med virkeligheten, sier Knut Lier-Hansen og viser frem bilder fra innspillingen. (Foto: Helge Songe)

■ Helge Songe

- Vi har aldri snakket om omfattende vakthold på toget som irakert tungtvannet fra Vemork til Mæl.

- Tvert imot har vi gjentatte ganger understreket at vi rett og slett ble sjokkert over hvor dårlig vaktholdet var.

Knut Lier-Hansen, den ene av de som var med og senket "Hydro" på Tinnsjøen i 1944, fulgte NRK's dokumentarprogram lørdag kveld med både spenning og en viss motvilje. Og han er ikke udelte begeistret for den måten filmfolkene har valgt å presentere historien på.

- For det første er det ingen av oss som var med på dette, som på noen som helst måte har ønsket å bli pådyttet noen helstestatus. Det er andre, blant annet mediene og de som selger turisme, som får ta ansvaret for det, understreker han. - Vi utførte en ordre i en krigssituasjon, det er det hele.

- For det andre kunne man få inntrykk av at det er vi som deltok i dette, som står bak

opplysningene om tyskernes enorme vakthold under transporten. Og dette må jeg ta sterk avstand fra, påpeker han.

- Både Knut Haukelid og jeg selv har til kjedsommelighet understreket hvor dårlig vaktholdet var. Dersom programmakerne hadde spurt meg i stedet for de som jobbet på jernbanen, i det minste i tillegg til dem, ville de fått nøyaktig det samme svaret. Men da hadde det naturligvis ikke vært hverken så oppsiktsvekkende eller så spennende, sier han.

- Riktignok hadde vi forberedt oss på tungt vakthold, men vi var storligent forbauset, ja, nærmest sjokkert, da vi skjønte at det nær sagt ikke var vakter i det hele tatt, forteller Lier-Hansen.

Vond følelse

Men Knut Lier-Hansen legger ikke skjul på at han under store deler av programmet satt med en vond følelse. - Først og fremst fordi dette foregikk på hva jeg vil karakterisere som en krigskirkegård. Da de begynte å virvle opp bunnen omkring båten, må jeg si at jeg ble

uvel. Den etiske siden av akkurat dette må få et etterspill, mener han. - For man må være klar over at nettopp dette vekker meget, sterke følelser hos en rekke mennesker.

- Men også hele måten programmet var vinklet på ga meg en nerkelig følelse. Jeg satt med et inntrykk av at man hele tiden forsøkte å provosere frem en slags sensasjon. Nemlig at det ikke skulle finnes tungtvann ombord i båten, påpeker han.

- Og det er vel mulig at de som sto bak dette ble en smule skuffet da de fikk det endelige svaret.

- Men man må være klar over at vi som fikk ordre om å senke båten, og i særdeles Knut Haukelid, så langt det var mulig forsikret oss om at vi ikke ble lurt. Jeg har aldri på noe tidspunkt tvilt på at det var tungtvannet som gikk med båten ned, understreker han. - Men nå er det da også slått fast av tvilerne, en gang for alle, sier Knut Lier-Hansen.

Ikke noe nytt

Knut Lier-Hansen mener at programmet ikke inneholdt

noe nytt i forhold til det som allerede har vært kjent fra før.

- Først og fremst dokumenterte det vel at den filmen som ble laget i 1948, og som jeg selv deltok i, inneholdt vesentlige feil. Men dette visste vi jo før.

- Om episoden med alle vaktene kan jeg fortelle at vi, under filmopptakene, diskuterte inngående med blant annet Krik Douglas og Richard Harris. Og vi poengterte sterkt at det ikke var vakter. Men uten vakter hadde det vel ikke blitt noe særlig spennende, så det ble som filmfolkene ville ha det, forteller han.

- Når det gjelder hva som er skrevet i Norges Krigshistorie, og som ble lest opp i programmet, beviste filmen naturligvis at denne inneholder vesentlige feil. Men de gale opplysningene er ikke gitt fra folk som på ulike måter var involvert i hendelsene. Så dette får historikerne helt og holdent ta ansvaret for selv, fastslår han.

Etterpåklokskap

- Det er mange som i ettertid har stilt spørsmålet om aksjonen i det hele tatt hadde

noen hensikt, om den rett og slett var helt unødvendig, sier Lier-Hansen. - Og naturligvis må man gjerne diskutere dette.

- Men samtidig må man være klar over at de beslutningene som ble tatt der og da, ble tatt ut fra den situasjonen man sto midt oppe i.

- Det er jo helt klart at dersom konklusjonen på dette programmet skulle blitt det motsatte, at det ikke fantes tungtvann ombord i båten, så ville dette vært en opplysning som naturligvis ville slått ut meg. For da ville det jo vært vi, i stedet for tyskerne, som ble lurt.

- Men som jeg allerede har sagt; jeg har aldri noen gang tvilt på at det var tungtvannet vi senket. Nå er det bevist, og da er det vel kanskje ikke så mye vits i å diskutere om dette var nødvendig eller ikke.

- Vi vet jo idag at tyskerne ikke ville fått sin atombombe, uansett. Men det var det ingen som visste i de hektiske dagene i 1944. Og det var der og da beslutningene ble tatt, og ordrene ble gitt, konkluderer den ene av "Hydro-sabotørene", Knut Lier-Hansen.